

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre . . .	16 kor. — fill.
Negyedévre . . .	4 " — "
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre . . .	20 kor. — fill.
Negyedévre . . .	5 " — "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre . . .	24 kor. — fill.
Negyedévre . . .	6 " — "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállal közt.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, márczius 5.

Zab kenyér.

Szörnyen éhes már akkor az ember, mikor zab kenyérré szorul. A függetlenségi párt Bánffy árnyalata pedig ezen rágódik már pár nap óta s ugyancsak neki tüzesedett a zabtól.

De nem csoda, hisz Ugron természetete. Jó zab bizonyára.

Hajh! Miért is van Ugronnak 7000 hold földje?!

Ha neki 7000 holdja nem volna, akkor el se kellene adni; de mert van földje, zab is terem rajta, el is adja ha terem s így kész inkompatibilitás s kész az Eötvös leibzurnáljának — támadási alapja.

Persze valaha Eötvösnek is volt zabja, mig t. i. meg volt a tiszta-eszlári dominium, de hát semmi sem tart örökké. A dominium elment, zab nem terem neki s így ő nem inkompatibilis, tehát üttetheti Ugront.

Be szép is az az erkölcsi tisztulás.

Nem is olyan régen, — egy éve sincsen, a bukott uralom minden nevesebb tagjáról 20—30-szoros inkompatibilitást jelentettek be s kisült, hogy nincs üzlet Kárpátoktól az Adriáig s terület az ecsedi láptól — Románia csillagáig, mely egy-egy kormánypárti korifeust ne zárna inkompatibilis kebelére.

No de hát az nem vert fel valami nagy port. Mindenki megnyugodott abban, hogy csak ennyi sült ki azokról az urakról, mert többet vártunk s ha egy morzsányi provizió is felütötte a fejét, egyszerűen újra fejték egy újabb választással.

Hanem Ugronnál másként áll a dolog. Ugront nem olyan embernek ismerjük sem mi, sem a Bánffy árnyalatok, hogy ilyesmi hozzá férne, azért még azon is megütközik a világ, hogy miért nem hagyta inkább nyakára dohosodni a zabját, mint hogy a katonaságnak adta el.

Hiszen egy lehelletet vél felfedezni benne a gyilkos gyűlölettel eltelt ellenhad s már ujjong. Ő mit nem adott volna a bukott éra nagy gárdája ezért a hajszaért, ha nekik szólott volna. De fájdalom, őket keményebb dolgokért ütötték.

Az Ugron elleni hajsza könnyen érhető.

Vezeti az Egyetértés, az Ötvös lapja, mely egyedül foglalt állást a borhamisítók mellett, rothadt velejűnek állítván Darányi minisztert s a liberalizmus elleni merényletnek azon akcióját, mely megakadályozza mérges kotyvalék árulását tiszta bor helyett. Azután a függetlenségi pártra támadt, minden módon akadályozni próbálva annak nagy küzdelmét, mely Bánffy bukásához segítette az országot. Azután fuzionált Kossuthal ismét és a bámulatos megbocsátási képességű Kossuth ismét visszatért az Ötvös szárnyai alá, a régi fizetés mellett, s írja apró kis cikkeket arról, hogy őt nem kellő figyelemmel hallgatják az országházban.

Kifejezője a lap álláspontjának Olay, ki kész volt esküt tenni arra, hogy ő függetlenségi érzelmű. Ha jól emlékszünk, szellemes közbeszólásra adott ezzel alkalmat. Ugyan ez az ur nemrég olvasót tartott a markába Szentesen, hol a polgárság látva, hogy áhitata majd akkora mint elvűsége, annyira óhajtotta elismerését nyilvánítani iránta, hogy a csend-

őrségnek kellett erről lekapacitálni őket.

Im ezek a támadók. S a támadott? Ugron Gábor és multja.

A harcz kimenetele tehát ismerve a két tábor kétségtelen.

Nem baj ez a lárma, csak szimptóma. Hire járja, hogy új választás készülődik. Ez tölti meg villamossággal a fülledt politikai levegőt, melyben teljes Széll csend uralkodik. Egy pár villám, dörgés és hisszük, hogy fel támad a Széll, viharrá erősödik s végig seper e választáson.

Erős ez a reményünk s hisszük, hogy akik most oly nagy buzgalommal hegyezik az Ugron zabját, azok oda kerülnek majd a politika nem nekik való szinteréről, ahol a zabot hegyezik.

És ez nekik való és ők oda valóak régóta.

P—y.

A Vaterland vádja Bánffy ellen.

Bécs, márcz. 5. A Vaterlandnak báró Bánffy Dezső ellen intézett rágalmazó közleménye következtében tegnap Bécsbe érkeztek Gajári Ödön és Dániel Gábor képviselők, a kik Vaterland szerkesztőjénél, Innthalernél megjelentek, hogy Bánffy nevében felelősségre vonják.

Gajári és Dániel felszóllították Innthalert, hogy vagy nevezze meg a rágalmazó közlemény szerzőjét, vagy pedig adjon ő elégtételt.

Innthaler erre kijelentette, hogy a felelősséget a közleményért elvállalja és kész viselni.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Transzvál hadjárata 1898-ban a Bavenda törzs ellen*.

Összeültek Berlinben a nagyhatalmak képviselői (1884) megállapítani: kié legyen Afrika? Képviseleve volt a tanácsban minden érdek, csak éppen a szercecsen hiányzott, akinek bőrén osztottak.

A berlini egyezség megállapította, mit foglalhatnak el az illető hatalmak Afrika földjéből; meg lévén az osztály, az egyes hatalmak rátették kezüket az osztályrésztül kapott földre.

Simán nem ment a foglalás sehoh, mert a néger törzsek gyapjas feje nem vette be, hogy a berlini megállapodás erejénél fogva lemondjanak függetlenségükről. A foglaló hatalmak erőszakot kénytelenek alkalmazni a szabadságukat védő szercecsenek ellen; eltérés csak annyiban észlelhető, hogy az egyik hatalom a négernek javára nyúl erőszakhoz, a másik pedig nem a szercecsenek javát, hanem kizárólag saját előnyét tartja szem előtt, mikor erőszakkal leveri az eddig független törzseket.

A négernek javát eszközlő erőszakot avval megmentetik, hogy a műveltség magasabb fokán álló nép jogosítva, sőt kötelezve is van a műveltséget nélkülöző népet akarata ellenére is részesíteni a

műveltség áldásában. De mi igazolja az erőszak alkalmazását, mikor ez az eszköz nem a leigázott négernek, hanem az erősebb félnek érdekeit szolgálja? Dél-Afrika legújabb történetében nagy szerepet játszik a francia-hollandi eredetű boer vagy bur nép, mely annyi vért és vagyont áldozott, hogy mint független nemzet élhessen Afrika földjén. A multban életét védte a benszülőttek ellen, újabb időben az angol főnhatóság ellen védekezik. Egyenlőtlen mérkőzés ez, azért kelt a burok sorsa rokonszenvet az európai közvélemény előtt, mely nagyon helyesen cselekszik, midőn nem tartja a gyöngét bűnösnek csak azért, mert az ellenfél erős. A burok magok is pengetik ezt a hirt, hogy megnyerjék a nemzetközi közvélemény támogatását.

Nem jutna eszébe senkinek a burok eme törekvését gáncsolni, ha ők magok is alkalmaznák azt az elvet, melyre az erősebb angolokkal szemben hivatkoznak. Amde a burok az ököljogot alkalmazzák, mikor gyöngébb ellenféllel van dolguk.

E súlyos vádat igazolja a Bavenda törzs ellen 1898-ban viselt háborújuk, melyről a közönség alig tud valamit.

Transzvál, helyesebben a Délafrikai-Köztársaság éjszaki határát a Limpopo folyó képezi. Ennek a folyónak éjszaki nagy könyökében fekszik a Zoutpansz hegység bekerítve a Limpopo jobboldali

két mellékfolyója: a Sterke és Limvuku által. Ennek az 1300 m. magas hegységnek magaslatain és völgyeiben lakik 1700 óta a Bavenda nép, mely egy ága a Bantu törzsnek. A hegyvidék és sűrű erdők megkönnyítették a bavendáknak a védekezést a Bapedi, Zulu és Matebelen négerék ellen.

Mikor az éjszak felé terjeszkedő burok a bavendák földjéhez értek, szintén kellett tapasztalniok, hogy ennek a hegységnek védelmezőit nehéz lesz meghódítani. Céljuk elérését a burok nem is fegyverrel kezdték megvalósítani. A hegység tövében Schumannsdal néven nagy helységet alapítottak. A bavenda nép három törzsfő alatt állott; ezek a törzsfők mindig ujjal húztak egymással, sőt az egyes hercegi családok tagjai egymásra is fenekedtek. A hegység tövébe telepedett burok a veszedő feleknek hol egyikét hol másikat pártfogolva, a bavendák egy részét mindig meg tudták magoknak nyerni. Szolgálatukba véve minél több bavendát, jövedelmező vadászatokot tartottak velök a Limpopo környékén. Mikor a bavendák észrevették, hogy a vadászatoknál a munka az övék, a haszon pedig a buroké, 1867-ben föllázadtak a burok ellen. Háborura került a dolog. A bavendákat a burok ellen is hegyeik védelmezték meg. A burok serege egy hatalmas hegy tövében táborozott, melynek tetején a fölkelő négerék elsáncolták magokat. Mikor a hegytetőről kilőtték egy bur alól a lovat, megfutamodott a bur sereg, sőt elmenekültek Schumannsdal helység bur lakosai is. A bavendák ismét

* A »Kath. Hitterjesztés Lapja« legutóbbi számából.

Bécs, márcz. 5. Márczius 4-én este 6 órakor a következő távirat érkezett Bécsbe:

Inthaller K. urnak, a »Vaterland« című lap kiadójának Bécsben, III., Seidegasse 8.

Mint báró Bánffy Bánffy Dezső megbizottai felszólítjuk arra, hogy a lapja tegnapi számában foglalt Bánffy báróra vonatkozó rágalmaikat nyilvánosan vonja vissza, vagy pedig a rágalmozó cikkeknek beküldőjét vagy szerzőjét nevezze meg. Válasz fizetve. Dániel Gábor, Gajári Ödön.

Bécs, márcz. 5. (Saját tud. távirata.)
Inthaller a »Vaterland« felelős szerkesztője kijelenti, hogy ő br. Bánffy Dezsőt nem gyanúsította, hanem *tényt konstataált*, mert a választási kasszákat igenis *nem adta át*.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház mai ülése.

Budapest, márcz. 5.

Bánffy táviratot küldött a Vaterlandnak. A táviratot ott félhivatalosan is közlik.

Ezzel tehát Bánffy személyesen is a porodra lépett, mert a kulisszák mögött, — hir szerint — rég szenvedélyes kedvvel mozgatja, a Széll-ellenes háború bábait és szövi intrikáit.

A másik hir, sajnos, a függetlenségi párt összetűzésének mind keservesebb bonyodalmát jelenti. A másik hir az volt, hogy *Holló Lajos provokáló levelet írt Eötvös Károlynak*. A szabadelvűpárt kárörömmel nézné a függetlenségi ez áldatlan háborúját — ha a maga kebelében is nem dülne az élethalál-harcz a különböző klikkek és árnyalatok közt. Csak még nem jutott nyílt kitörésre.

A harmadik érdekes hir az volt, hogy *Ugron Gábor* beszélni fog. Ez elé nézett most nagy találgatással a Ház és ez volt a kérdés: — Miről fog beszélni?

Odabenn a teremben folytatták a kereskedelmi tárca vitáját.

Elsőnek *Lázár György*. Szeged első kerületének képviselője szólalt föl.

Elegánsan beszélt, sajnos, kissé halkabban mintsem kívánatos volt, de képviselőháza helye köré gyülekeztek és sűrűen kísérték zajos helyesléssel és éljenzéssel szavait.

Ezután a szellemes *Rátkay László*, a függetlenségi párt poéta-képviselője beszélt, szokott módján, érdekesen, elmésen és lendületesen.

Majd *Serényi Béla* gróf beszélt, aki nagy-birtokos és mágnás létére mindenki meglepetésére, merkantilisz beszédet mondott. Védte a kartelleket, a gyáripart és azt mondta, hogy az olyan kisipart, mely hem életképes, nem érdemes pártolni. Például, azt mondja, a *cipőkisipar* teljesen el fog tűnni.

A csizmadiaik e grófi ellenségének fejtegetéseit az agráriusok és a kisipar védői gyakran fogadták ellentmondással.

Aztán *Ugron Gábor* beszélt, de nem a sok port fölvert szállítási ügyről, hanem érdekes kereskedelem-politikai és iparvédelmi beszédet mondott, melyet nagy figyelemmel és csöndben hallgattak.

Azután *Konkoly-Thege* beszélt.

*

Dániel Gábor elnököl. A Ház miuden in-czidens nélkül tér át a napirendre, a *kereskedelmi költségvetés* tárgyalására.

Lázár György volt az első szónok, aki azonban oly halk hangon beszélt, hogy egy szavát sem lehetett érteni. Miután *Lázár* a kormánypart padjáról szólalt fel, annyit meglehet állapítani, hogy a költségvetést elfogadta.

A következő szónok *Rátkay László* volt. Mielőtt — ugymond — a kereskedelmi kormányzat bírálataiba bocsátkoznák, egyenes kérdéseket intéz a miniszterhez, melyekre őszinte feleletet vár. Kérdi, hogy az autonóm vámtarifa elkészítésén dolgoznak-e már? Gondoskodnak-e róla, hogy ez a tarifa olyan legyen, hogy az ország érdekei megóvassanak? Azt mondta a miniszter ur, hogy e kérdést szakközvegek tanulmányozzák. Ez szót nem elégti ki. Tanulmányozza a kérdést maga a miniszter. (Zajos helyeslés.)

A miniszter beszédével megmondotta, hogy egy öntudatos gondolkodó fő, de olyan gondolkodó, aki a legjobb gondolatát elhallgatja. És az elhallgatott gondolat, melyet a beszélő sorai között lehet csak olvasni, az önálló vámterület. (Helyeslés.)

A kereskedelmi miniszter mindenről szót jelentésében, csak a szociális kérdésről nem. Hát nem látja a miniszter a villámokat, nem

hallja a menydörgést, mely mindenütt a közelgő vihart jelenti. És még sincs a jelentésben egy szó sem a munkás-kérdésről!

Szónok ezután azokról a visszaélésekről szól, melyeket a mezőgazdasági gépgyárak utazó ügynökei követnek el. Ez valóságos csapás, nemcsak a gazdákra, de a kereskedőkre is. — Drasztikus példákkal igazolja ezt az állítást!

Azután a hajózási ügyről beszél, mely nagyon el van hanyagolva. Persze, a vasutügy jobban fejlődik, mert a viczinális építés használnál jár. Sürgeti a parti kapitányságok szervezését. A Duna-gőzhajózási társaság magyar-ellenes szervezeteiről, germanizáló törekvéseiről beszél.

Nem fárasztja tovább a Ház türelmét, kis kérdések ezek mindaddig, míg a nagy kérdés el nem dől: az önálló vámterület kérdése. Addig egész kereskedelmi politikánk csak tovább nyirkos, egy rozszant talyigán. De meg nem állja, hogy végül le ne tegye hódolatának koszorúját a magyar nők lábai elé, a kik a magyar ipar védelmére keltek. (Zajos helyeslés.)

Gróf *Serényi Béla*: A határidőüzellet vizsgálataival foglalkozik és ennek korlátozását követeli, hogy hivatatlan elemek az árak alakulására befolyást ne gyakorolhassanak. Szól azután arról a pangásról, mely az utóbbi években az árak árát olyannyira lenyomta. Ennek ellensúlyozásául fejleszteni kell az ipart és javasolja, hogy ennek előmozdítása céljából, be kell vonni az idegen tőkét kamat garancia mellett.

És helytelenitem az osztrák ipar gyöngítését és e helyett a német ipar támogatását. A kartelleket nem itéli el, azoknak megvan a hasznuk. Igenis elitéli az uzsora-kartelleket, de nem a tisztességeset.

Végül az inkompatibilitás kérdésének megoldását sürgeti, de úgy, hogy az ne vállaljon inkompatibilitási hecczét.

A költségvetést elfogadja. (Helyeslés.)

Öt perc szünet.

Szünet után

nagy érdeklődés közt szólalt fel *Ugron Gábor*: Látja, hogy a magyar ipar fejlesztése tekintetében mindig a legjobb indulattal járnak el. De kapkodva, rendszer nélkül. Hasztalan állítunk gyárakat, ha nincs feldolgozni való anyagunk. Magyarország ásványgazdasága pl. még nincs feltárva.

A kisipar képtelen megállni az idegen gyáripár konkurrencziája mellett. Mit kell itt tenni? A külföldi ipariskolákba kell kiküldeni iparosainkat kiképzés végett, vagy a kormány támogatásával ott kell mintaszerű magyar ipartelepeket állítani, melyek a legtökéletesebb gé-

zabadosok voltak; a földjökön épült bur falut szétrombolták.

A következő 20 év alatt másfelé levén a burok elfoglalva, nem törődtek a Bavenda törzsszel. A berlini missió társulat luth. prédikátorai egyengették a bavenda négeréknél a fehérek útját. Két luth. prédikátor 1872-ben Csevasze törzsfő területén megnyitotta a Ha-Csevasze állomást; a másik missió 1874-ben nyílt meg Csakomá-ban Makato király területén, Matzebandela törzsfő birtokán; a harmadik bavenda törzsfő területén Pafudi király fia Makoarele adott egy állomásnak helyet.

A luth. prédikátorok üzleti összeköttetésben álltak a burokkal, majd európai kereskedők hozták áruikat a bavenda négereknek, akik a pálinkát gabonával fizették. A fehér szatócsok csalták a négereket, ezek viszont önkényesen jártak el a kereskedőkkel. A rászédett néger bevérte a család burnak fejét. Ez az állapot sokáig nem tarthatott; megszüntetésére két út vezethetett: a bavendák önkéntes meghódolása vagy fegyverrel való leverése. Arról szó sem lehetett, hogy a bavendák önként meghódoljanak; de ebből nem következik az erőszak alkalmazása, mert a buroknak idejük és alkalmuk lett volna a középutat választani vagyis a bavenda nyers erkölcsét megszelidíteni. De ebben a tekintetben a burok semmit sem tettek; ami ebben az irányban történt, az a berlini luth. missió érdeme. Az eredménynyel a luth. missió nem lehetett megelégedve, mert 27 év alatt hiveinek száma alig volt 500.

A burok okulva az 1867-i vereségen lépésen-

kint fosztották meg a bavendákat függetlenségük élvezetétől. Adót vetettek a bavendákra, akik valami keveset fizettek is; türték azt is, hogy a bur köztársaság Spelonken határfaluba felügyelőt küldött, aki a bavendák peres ügyeiben ítéljen. Megjegyzendő azonban, hogy a törzsfők olyan perekben is ítéltek, melyeket a bur felügyelő már elintézett.

Nem voltak a burok jól értesülve a bavendák hangulatáról, különben nem mérették volna föl a bavendák földjét avval a nem is titkolt szándékkal, hogy a területet buroknak adják. Ennyivel sem érve be, összeiratták a házakat és négereket, hogy kivethessék az adót. Ez ellen a bavendák már tiltakoztak. Legközelebb Makato király, az éjszaki oroszán, volt érdekelve, mint akinek területe szomszédos volt a bur földdel. Makato határozottan ellenszegült az adózásnak. A burok vártak egy darabig, miglen 1894-ben meghódolásra szólították föl Makatot. Mikor 1895. nyarán megjelentek birtokán a mérnökök, Makato elkergette őket. A háború ekkor nem tört ki, mert a Jameson-féle betörés ellen kellett a buroknak védekezniük. Időközben (1895. szept.) Makato meghalt.

Minden attól függött most, hogy ki lesz utóda. A békét óhajtó párt fölemelte a paizson Makatonak kiskoru Maemo fiát. A háborútól vissza nem riadó párt Makatonak legöregebb Mpefo fiát szemelte ki, aki ekkor a burok földjén tartózkodott. Mikor szülőföldjére érkezett, öcsének párja meghátrált előtte.

Mpefofot a háború párt választotta meg, mégis minden jel arra mutatott, hogy az ellentétek békés uton nyernek kiegyenlítést. Amit atyja megtagadott,

azt Mpefo megengedte: beleegyezett a terület fölmérésébe. Első ízben 1896-ban lobogott a burok zászlója a bavendák hegyein.

A burok ismét nem voltak kellően tájékozva a bavendák hangulatáról. Mpefo engedékenységet gyöngeségnek véelve a 7 forint fejadót egyszerre 27 forintra emelték; sőt még tovább menve az inséges évek adóhátralékát szigorúan behajtották. Ez a ki-méletlen zsarolás fölháborította a négerket; Mpefo-nak pedig elment a kedve attól, hogy a burok szerkerét tolja. A harcias párt fölülkerekedvén, Mpefo hátat fordított a buroknak. Meltán azt kérdehetjük, hogyan bocsátkozhatott ebbe az egyenlőtlen harcba éppen Mpefo, aki tapasztalásból ismerte a burok haderejét? Némelyek azt rebesgetik, hogy Mpefofot illetéktelen emberek avval biztatták, hogy amint a háború kitör, a Limpopo másik oldaláról segítségére jönnek az angolok.

A háborúnak közvetlen oka a következő két esemény volt. Mpefo egyik törzsfője Ratombo két 1896/7-i télen megtámadott egy tanyát, mely a burok földjén állott, lakosai pedig alattvalói voltak Transzválnak. A vérengzés miatt a köztársaság Ratombo kiadatását követelte, amit azonban Mpefo megtagadott. Ez a kérdés még függőben volt, mikor Mpefo megtámadta a kis Bujnszen törzset, mely transzváli földön, de Mpefo birtokának közvetlen szomszédságában lakik. A kis Bujnszen törzs az adóját eddig közvetlenül transzváli adószedőknek fizette; 1898 nyarán Mpefo avval állt elő, hogy ettől a törzstől ő szedi be az adót a burok számára, mert ez a törzs is az ő fölnhatósága alá tartozik. Ebbeli

pekkal vannak felszerelve. Ezek után igazodva, majd a magyar iparosok is képesek lesznek a külfölddel fölvenni a versenyt.

Az ipar azonban nem haladhat addig, amíg meg nem találja a védelmet abban a vámso-rompóban, mely az iparfejlődés kulcsa. Önálló vámterület nélkül nem bírja tovább a hadügyi és egyéb terhet. Az a nagy mozgalom, mely most Afrika kiaknázására megindult, óriási következményű lesz. Magyarországnak is oda kell törekednie, hogy iparát annyira fejlesztesse, hogy iparcikkait Keletre vigye. Ezért vízi utainkat annyira ki kell építenünk, hogy ipartermékeink könnyen származhassanak Keletre. Állandó kereskedelmi forgalmat kell csinálnunk Kelettel.

Sűrgeti a kereskedelmi pályára menők legmagasabb kiképzését. Németországban ezt már megértették, ott belátják, hogy a kereskedők legmagasabb intelligenciája nélkül meg kell akadniuk, hódító utjukban.

Nálunk el kell tűnnie annak a felfogásnak, hogy csak az az ur, aki hivatalnok. A kereskedők iránti előítéletnek le kell rombolódnia. Anglia azért haladt ugy előre, mert legelőbb törte össze az előítéleteket. Ötundatos, szakszerű kereskedelmi politikát kíván, ezt pedig nem találja a miniszter — különben érdekes — beszédében, azért nem fogadja el a költségvetést. (Éljenezs az Ugron-párton).

Végül *Konkoly-Thege* Miklós beszélt a javaslat mellett.

Holló Lajos Eötvös Károlyhoz.

Holló Lajos országgyűlési képviselő, a »Magyarország« főszerkesztője mai napon a következő levelet küldötte el Eötvös Károlynak:

Eötvös Károly orsz. képviselő urnak

(Helyben.)

A »Magyarország« folyó hó 4-iki számában azt irtam, hogy Eötvös Károly ur a Bánffy elleni küzdelmekben részt nem vett, azt a harcot elejétől végig becsmérelte és hogy a függetlenségi párt annak idejében Eötvös Károly urnak ezen viselkedését elítélte. Ezen ténybeli állításokra az ön lapja legutóbbi számában azt mondja, hogy azok rágalmak. Mint-hogy kizárólag az ön politikai tényeiről van szó, alkalmat kívánok önnek nyújtani, hogy igazolja, hogy az ön állításaim közül melyik rágalom és melyik valótlanosság.

Valótlanosság-e az, hogy míg mi ott a parlamentben Kossuthtól és Justh Gyulától kezdve

az ellenzék minden árnyalatáig, elkeseredett és végtelenig menő harcot folytattunk a Bánffy-rendszer ellen, addig ön ezen küzdelmekben soha egyetlen egy szóval részt nem vett?

Valótlanosság-e az, hogy Ön, a hol csak alkalma nyílt, a Bánffy ellen folytatott harcot és küzdelmet elítélte? A küzdelemben résztvetteket becsmérelte, a mint becsmérelti ma is folytonosan a Bánffy buktató paktumot és azok részeseit?

Valótlanosság-e az, hogy azon nagy parlamenti harczok lezajlása után maga a függetlenségi párt az ön viselkedését bíráló tárgyává tette és értekezletében azt *hivatalosan elítélte*, úgy, hogy ön ezen határozat következtében a pártkörből ki is lépett?

Ezek voltak az én állításaim. Ismételtlen kérdelem, hogy mik ezekben valótlanosságok. Hisz ezek közismereti tények, az egész ország előtt történtek s így ezeket elvitatni és kétségbe vonni nem is lehet.

De ha mind merő valótlanosság is lenne ez az állítás, ön mint élő politikus, akinek tényeiről és viselkedéséről van szó, találhat módot és alkalmat, hogy ezen valótlan állításokat vagy adatokkal megcáfolja, vagy ha azokban magára nézve sértést talál, azokért magának elégtelt szerezzen. Az ön lapja azt állítja, hogy ön nem engedem személyes térére téríteni a dolgot. Igazán sohasem helyesletem és ma sem helyeslem, ha politikai vita az elvi térről eltereltetik. De ha valaki sértve érzi magát állításaim által, ön nagyon jól tudja, hogy még nem volt eset, hogy a sértésért az elégtelt meg ne adtam volna. Hiszen Bánffy-féle korczakban is nem csak szóval és tollal kellett harczolni, hanem fegyverrel is kellett — sajnos — három ízben is kiállni, de ez már egy szükséges rossz, a mi politikai életünkkel jár. Ha tehát az ön politikai tényeire vonatkozó állításokban sértés van önre nézve, — mert hiszen másról nincs is szó, sértés tehát más ellen nem is foroghat fenn — ezért módjában állott volna önnek, mindig és módjában áll ma is, elégteltet szerezni. De igenis az nem lehetséges, hogy személyes dolgokat ügyvivők által intézzünk el. Ön szereplő és aktív politikus, lapjának vezére, irányítója, a midőn tehát kizárólag az ön politikai tényeiről van szó, akkor, amit ön sértésnek tekint magára nézve, azért önnek magának kell az elégteltet megkeresni. Tudomására kell hoznom, hogy a mit ön tesz, hogy a mások háta mögé akar bujni és rejteti helyről akar csak támadásokat intézni, az *csak gyáva emberek szokása*.

A megyei közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad, márcz. 5.

A vármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartotta meg rendes havi ülését.

Jelen voltak Beöthy László főispán elnökle alatt: Szunyogh Péter alispán, Papp János főjegyző, dr. Wallner Ödön t. főügyész, dr. Popovits György t. főorvos, Hraniczky Károly arvaszéki elnök, Sipos Orbán kir. tanfelügyelő, Papp Miklós pénzügyigazgató, Lázár Márton kir. alügyész, Kikinday Gyula kir. főmérnök, Gálbory Sámuel, Hegyesi Márton, Király Viktor, id. Markovics Károly, Örley Kálmán, Radnai Farkas, Szabó József, Szunyogh Szabolcs, gróf Tisza Kálmán, továbbá alispáni előadókként: Baranyi András, Keszthelyi Zoltán t. főjegyzők, dr. Cziffra Kálmán, Balogh Elemér és Balázsházy Iván aljegyzők.

Az alispán havi jelentése.

Az alispán betérjlesztett havi jelentése szerint február hónapban volt 8 tiszta, 3 havas, 5 esős és 12 felleges nap. A hőmérsék maximuma 24-én 20 C. -al, minimumát pedig 17-én, 4 C. -al érte el. Az átlagos hőmérsék + 9 C. ° volt.

A közegészségügyi állapot kedvezőbb volt mint az elmúlt hóban. A hivatalos orvosok ugyani 3566 beteget gyógykezelték és így 243-mal kevesebbet mint januárban. Uralkodó kórokként valamennyi járásban az emésztési és légzési szervek bántalmi és az influenza fordult elő, általában kedvező lefolyással.

A heveny fertőző kórok közül előfordult: *roncsoló toroklob* 9 járás 20 községében 44 esetben; (gyógyult 15, meghalt 10, ápolás alatt 19); *kanyaró* 7 járás 9 községében 61 esetben, (gyógyult 50, meghalt 4, ápolás alatt maradt 7); *vörheny* 12 járás 28 községében 224 esetben, (gyógyult 108, meghalt 36, ápolás alatt 80); *hökhurut* 2 járás 3 községében 53 eset, (gyógyult 27, meghalt 2, ápolás alatt 24); *hasihagymáz* 4 járás 7 községében 18 eset (gyógyult 8, meghalt 5, ápolás alatt 5).

Törvényszéki bonczolat 4 esetben eszközöltetett. *Rendőri bonczolat* megejtetett 5 öngyilkos, 1 hirtelen elhalt, 1 külérszak folytán elhalt és 3 talált egyén hulláján.

A kir. tanfelügyelő jelentése szerint a február hónap folyamán a kir. tanfelügyelő meglátogatta Alsó-Lugos és Esküllön az állami fiu és leány iskolákat, továbbá kedvező eredménnyel tárgyalt az Össi községben tervezett

igényét karhatalommal érvényesítve elkergette a transzváli adószedőt.

Transzvál mozgósította erre hadseregét: 1898. október elején Joubert tábornok vezetése alatt egy hadtest 12 ágyuval Mpefo ellen nyomult. Táborba Mpefo hegyi várának tövében szállott. November elején beállott Transzvalban az esős időszak, mely hadjáratra nem alkalmas. Ha mégis ekkor kezdték a burok a háborút, azért cselekedtek, mert arra számítottak, hogy Mpefo a hadsereg láttára beadja derekát.

A burok gyors föllépése meglepte Mpefot, valamint az egész bavenda népet.

Nem tartozik a tárgyhoz, de mint jellemző körülményt megemlítjük, hogy a bavendák nem oly vadak, mint a burok állítják.

Csakoma luth. missió-állomás éppen abba a vonalba esett, mely az ellenfeleket elválasztotta. Wessmann prédikátor és neje abban állapodtak meg, hogy az állomást nem hagyják el. Vakmerőnek látszó elhatározás. Mpefo nem csinált abból titkot, hogy nem kell neki a missió, az állomást is csak birtoka szélén tűrte meg. A pogány bavendák minden fehérben a burok szövetségét látták. A prédikátor és neje az állomáson maradtak, mert Mpefo megüzente nekik, hogy ő csak a burok ellen harcol; az üzenetet megbízhatóvá tette az a fegyveres csapat, melyet Mpefo a missió védelmére rendelt.

Nagy volt a prédikátor meglepetése, mikor okt. 16-án 12 fegyveres bur érkezett a missió oltalmára. A bavenda fegyveresek egyelőre visszavonul-

tak, de tulnyomó erővel készültek megtámadni a missiót abban a hitben, hogy a burokat a prédikátor hívta. Véres összeütközésre nem került a dolog, mert a prédikátornak sikerült a burokat rábírn, hogy hagyják el a missiót. A bavendák hiven beváltak szavukat.

Eközben a burok serege nyugodtan viselkedett a hegy tövében levő táborában. A burok iparkodtak megérteni a feketékkel, hogy vérontás nélkül szeretnék a meghódolást eszközölni. Joubert parancsnok megengedte, hogy a négerék megtekintsék a tábor; ennek az volt a célja, hogy a négeréknek fogalmok legyen a burok haderejéről; különösen is figyelmeztették a látogatókat a 12 ágyúra, melyek Mpefohegyi vára felé voltak fordítva. A burok azt tapasztalták, hogy a feketék csakugyan hajlanak a béke felé; ez a föltézés a burokat gondatlanokká tette. Pedig a feketék a burok szives, békés viselkedését arra magyarázták, hogy fének. Elhatározták tehát, hogy meglepik a burokat; a 12 ágyu szöveget ütött ugyan fejükbe, de úgy okoskodtak, hogy az ágyuk szájai a hegy felé levén fordítva, a tábor a másik oldalról rohanják meg.

Okt. 21-én meg is történt a támadás. A burok annyira engedték magokat elámitani, hogy sokan közülök a vidéken kószáltak, a tüzéség parancsnoka nem is volt a táborban, a lovak pedig a mezőn legeltek. Három hadoszlopban rohanták meg a feketék a tábor. A burok zavarba jöven, azt hitték a négerék, hogy győzelmük bizonyos. Szörnyen megijedtek, mikor a megfordított ágyuk halomra döntötték a fekete harcosokat: eszeveszett futás-

nak eredt az ostromló sereg; veresége tökéletes volt.

A puskák ropogása, az ágyuk bömbölése tudatta Mpefo alattvalóival, hogy a fegyveres fölkelés pillanata elérkezett. A törzsfők fegyverbe szóliták a népoket, hogy Mpefo parancsa szerint tüzzel-vassal pusztítsák a burok tanyáit.

Nagy szolgálatot tett a négerék ügyének Beuster luth. prédikátor, aki Csevasze törzsfőt rábeszélte, hogy ne fogjon fegyvert a burok ellen. Nem is hajlandó az ember elhinni, hogy a burok között sokan voltak, akik Csevasze törzsfőt a pártütésbe belegratni szerették volna. Ezek a burok úgy okoskodtak, hogy ha Csevasze törzsfőt leverik, osztokznak birtokán.

Joubert tábornok visszaverte ugyan a bavendák támadását, de mielőtt Mpefo sziklafészket megtámadhatta volna, seregét újabb csapatokkal kellett megerősítenie, sőt a bavendákra pusztította a vad Szvaszi négeréket is. Végre nov. 16-án bevette rohammal Mpefo elsáncolt táborát a hegytetőn. Mpefo egy darabig a hegyek között lappangott, de a burok által üldözve dec. 15-én a Limpopon átkelve angol területre lépett, ahol lefegyverezték csapatát.

A bavendák aláírták a békeszerződést, mely megszüntette függetlenségüket.

Az ügyvédi kamara közgyűlése.

Nagyvárad, márcz. 5.

Ma délelőtt tartotta meg a nagyváradai ügyvédi kamara évi közgyűlését.

Jelen voltak: Hlatky Endre elnök, dr. Berkovits Ferencz alelnök, dr. Schweiger Ede titkár, Ficsek Lajos pénztárnok, Mihelffy Adolf, dr. Wallner Ödön, dr. Radó Ignác, dr. Várady Zsigmond, dr. Márkus László, dr. Thury Kálmán, dr. Gyöngyössi István, Vekerdő Máté, dr. Várnai Ferencz stb.

Hlatky Endre megnyitván az ülést, üdvözlöi a megjelent tagokat. Felemlíti, hogy a brassói ügyvédi kamara átiratot intézett, hogy az ügyvédi rendtartás életbe lépésénél 25 éves jubileumát tartsák meg.

A kamara azonban nem látja oly rózsás színben az állapotokat, hogy ezért jubileumot rendezzen.

Örömmel és megelégedéssel vették tudomásul, hogy a kamarának 1875—1891-ig tehát 17 évig volt elnökének, Ritoók Zsigmondnak arcképét lefestették a kamara részére.

A választmány indítványára elhatározzák, hogy Ritoóknak köszönetet szavaznak, a miértült a festőnek és a köszönetet egy háromtagú az elnök, alelnök és titkárból álló küldöttség fogja az ünnepeltnek tolmácsolni.

Mellesleg megjegyzendő, hogy a kép, magának Ritoóknak a kívánságára minden legkisebb ünnepély nélkül már elhelyeztetett a kamara üléstermében. A képet Endrey kiváló festőművész készítette sikerülten.

Ezután az évi számadás tárgyalása következett a számvizsgáló bizottság jelentése alapján. A számvizsgáló bizottság tagjai Zigre Miklós, Wallner Ödön és Berkovits Ferencz. A közgyűlés a számadást elfogadván, a pénztárnoknak a felmentvényt megadta. Együttal elfogadták az 1900. évi költségelirányzatot is.

Itt felemlithető, hogy a segély alap 11 800 frtnál többre rug és hogy évi állandó 600 frt segélyben részesítenek egy szerencsétlenül járt kartársat.

Ezután a választmány által előterjesztendő évi jelentést, melyet az igazságügyminiszterhez és a társ kamarákhoz küldenek meg, olvasta fel dr. Schweiger Ede titkár.

A jelentés örömmel veszi tudomásul, hogy a nagyváradai kir. törvényszéken a restancia eltűnt, az ügyek elintézése elég gyorsan történik, a mit a személyzet szaporításának lehet tulajdonítani.

A járásbírók által is javultak az állapotok. Az ügyeket gyorsan intézik el, csak az expedálás késedelmes a minek oka, hogy nincs elegendő munkaerő. Ezt kérik szaporítani.

Kiterjeszkedik a jelentés arra is, hogy a tellekönvi balósnál a végrehajtási eljárás hosszadalmas, ennek okait fejtegeti részletesen.

Kifogásolja a lajstrom rendszert s kimutatja hátrányos voltát a jogkereső közönségre. A bélyegfokozatra nézve az az észrevétel, hogy az a külföldi skálához képest igen magas; ennek leszállítását kérik.

Részletesen foglalkozik a jelentés az 1893. évi XVIII. t. cikkel. Ennek a felelőssége korlátozására vonatkozó része veszedelmes a jogkereső közönségre nézve, mert a törvényszékek ítéletei igen sokszor nem állják ki a bírálatot és miután a felelősség ki van zárva s csak felülvizsgálatnak van helye, a felső bíróságok kénytelenek látni és tapasztalni azt, hogy a tény kérdésében nem ítélkezhetvén, a rossz ítéleten nem változtathatnak.

Sajnálattal említi fel, hogy az ügyvédi rendtartás újja alakításában semmi sem tör-

állami iskola felállítására és Mező-Telegden a vallás tanítás biztosítása iránt.

A kir. ügyész jelentése szerint a nagyvárad kir. törvényszék fogházában a február hó folyamán letartóztatva volt: 389 férfi és 69 nő. A hónap végén letartóztatva maradt 230 férfi és 97 nő. A rabkórházban 11 egén ápolatott, halálozás nem történt.

A munkakeresmény 279 kor. és 04 fillért tett ki.

Adózás.

A kir. pénzügyigazgató jelentése szerint január hónapban befolyt:

Egyenesadók czimén	— — —	88,727 kor.
Hadmentességi díj	— — —	1745 kor.
Jogilleték és díjak	— — —	63,947 kor.
Fogy. és italadók	— — —	345,479 kor.
Bélyeg jövedék	— — —	45,936 kor.
Dohány jövedék	— — —	196,943 kor.

Február hónapban ideiglenes házadó mentesség 16 esetben, fizetési halasztás 2 esetben adatott meg.

A közigazgatás 1899. évi állapotáról szóló részletes jelentések az egyes szakminiszterekhez felterjesztettek. Ezen jelentésekre nézve megemlítendő, hogy azokban az anyakönyvvezető helyettesi állásoknak az állam terhére való szervezése, továbbá a bünvádi eljárás következtében a szolgabírói hivatalok személyzetének szaporítása, több községben s ezek közt első sorban Cséffa községben mint járási székhelyen, csendőrsők felállítására, a vízszegény vidékek jó ivóvízzel való ellátására céljából ártézi kutak furatására iránt előterjesztések tételtek.

A villamos és gőzvasut.

A nagyvárad kir. villamos vasut építésével kapcsolatban a miniszter kijelentette azon kívánságát, hogy a jelenlegi gőzmozdonyu közuti vasut vonalait szintén villamosra alakítsák át s így a két vasut üzemét egyesítsék.

Erre nézve egy pótszerződést készített az ad hoc bizottság megbízásából, a melyet tegnap délután együttes ülésben tárgyalt a gazdasági-, jog- és pénzügyi szakbizottság.

A tárgyalás lefolyása a következő volt:

Jelen voltak:

Dr. Bulyovszky József elnök, dr. Bozóky Alajos, Komlóssy József, Hegedüs Géza, Janky József, Ragány János, Beczkay Lajos, Aufrecht Mór, Mihelffy Adolf, Léderer Dávid, Tóth Márton, dr. Berkovits Ferencz, Bordé Ferencz, Busch Dávid, Milibák József, Reismann Mór, Szűts Dezső jegyző.

Dr. Bulyovszky József polgármester elnök, a megnyitás után bejelentette, hogy a tárgyalásra kitűzött nagy városi kölcsön ügye ezután még nem kerülhet a bizottság elé, mert több pénzügyi intézkedéssel még nem fejezték be a tárgyalásokat. Ez alkalommal tehát csak a gőzmozdonyu közuti vasut vonalainak villamos üzemre való átalakítása tárgyában készített s a »Tiszántul« által közölt pótszerződés kerül tárgyalásra.

Az e tárgyban kiküldött albizottság megállapodásáról felvett jegyzőkönyvet tudomásul vették s felolvasták a gőzmozdonyu vasuttal 1880. évben kötött szerződés 2. §-át, a mely szerint az üzembevételől (1882.) számított 50 év múlva (1932.) a vasut összes vonalait és alapépítményeit ingyen a város tulajdonába mennek át, míg a felszereléseket bírói becslés alapján joga van a városnak megváltani.

Felolvasták az építendő villamos vasutra vonatkozólag kötött szerződés 39. §-át, a mely a városnak a jövedelemből való részesedéséről szól.

Ragány János főszámvevő szólott első sorban a tulajdonképeni tárgyhöz, a régi gőzmozdonyu és az építendő villamos vasut egyesítéséhez. Azt fejtegeti, hogy mi előnyösebb a városra; az-e ha 32 év múlva a meglévő gőzüzemű nagyon csekély értékű vonalakhoz dij-

talantul jut a város. Vagy az egyesítés által ezt elengedni s az összes vasut jövedelmének részesedéséből már most részesüljön a város. Szerinte előnyösebb ha egyesítik a két üzemet a régi vonalaknak villamosra leendő átalakítása által. Javasolja, hogy tegyenek előterjesztést a közgyűléshez az egyesítésre vonatkozólag.

Dr. Berkovits Ferencz mint a vállalat képviselője szólal fel. Az egyesítést nem a közuti vasutársaság öhajtja, hanem a kereskedelmi miniszter kívánja. Így vegyék a dolgot.

Mihelffy Adolf az egyesítés mellett van, de szeme előtt lebeg a város érdekeinek megvédése is. Ez nem látja kellőleg megóva. Mert 1932-től kezdve 28 évig évi 5000 frtot fizet a villamos vasut a város tulajdonába átment vonalak használatáért; ez a 28 év alatt 140,000 frt; a gőzmozdonyu vasut által átadott egyéb épületek után szintén bevesz évenként legalább ezer frtot a város, a mi ismét 28 ezer frt. Ha ezen együtt 168,000 frtot kitevő összeg után az interkaláris kamatok is számítjuk, 200,000 frtnál nagyobb összeg van biztosítva a 28 év alatt a városnak. Az egyesítés folytán ez elvész. A jövedelemből elég ha 6%-ot elér a vállalat; a mi ezen felül lesz, abból részesednek a város. Így ezen a czímen vajmi keveset kapunk. Azt várta, hogy valami számítást terjeszt elő a szűkebb bizottság, a melynek alapján látták volna, hogy hozhat-e a város ilyen áldozatot. A vállalat nem nyújt semmi garanciát, hogy a 200,000 frtnál nagyobb összeg fejében mit kap a város. Halaszszák el most a határozathozatalt s tárgyaljanak a vállalatral, hogy mily összegért vállal garanciát.

Ragány János védi előbbi álláspontját. A felépítmények alig érnek valamit s a vállalat által fizetendő évi 5000 frt bért, a szakértők véleménye szerint felemészti a vonalak fentartása. Fentartja indítványát.

Dr. Berkovits Ferencz fejtegeti a két üzem hátrányait a városra nézve. A regei költségek jó részét a vállalat átolthatja arra az üzemre, a melynek hasznából részesednek a város. Kijelenti, hogy a közuti vasutnak a Dunkel-féle malommal szemben levő telepe és fűtőháza nem megy át a város tulajdonába, mert az magán tulajdonuk. (Ellenmondások.) A fürdő vonatoknak minél kényelmesebb berendezése a közönség érdeke, azt is figyelembe kell venni.

Busch Dávid v. főmérnök az egyesítés előnyeit fejtegeti.

Hegedüs Géza a fűtőház kérdését okvetlen tisztázandónak tartja. Ez a telek és épület a vasutvonalakhoz tartozik.

Milibák József teljesen a Mihelffy álláspontjára helyezkedik.

Mihelffy Adolf nem kíván sokat, de azt fentartja, hogy a vállalat legalább a város által elengedett 200,000 frt felét garantírozza, mint a városnak a 60 év alatt nyújtandó részesedést.

Hegedüs Géza az egységes kezelésben látja a garanciát:

A vita befejezése után szavazással döntöttek.

Mihelffy Adolf indítványát elvetették. A két üzem egyesítését kimondották, valamint elfogadták azt, hogy beendő a szerződésbe, miként a mostani fűtőház szintén azon építmények közé tartozik, a melyek átmennek a város tulajdonába.

Ezután Janky József felvetette a kérdést, hogy a vállalat nem 5 év múlva, hanem mielőbb tegye meg a lépéseket a gőzüzemű vonalak villamos üzemre leendő átalakításának engedélyezése iránt. Ezt indítványozza is. — Elfogadták.

A már ismert pótszerződést egyébként egész terjedelemben elfogadta az együttes bizottság s beterjesztik a közgyűlés elé.

tént, holott a tervezett már régen kész, de az életbe léptetés eszköze elszunnyadt.

Az albirákat a táblához is beosztják. Ez az oka, hogy az albirák létszáma igen elszaporodott, így az előlépés terhes és csak 8—10 év múlva számíthat arra, hogy elérje a törvényszéki bírói rangot. Ha igaz, hogy a tisztek fizetését felemelik, épp oly jogos és méltányos lenne a bírák fizetésének a felemelése is, hogy kellő gondosság mellett a *tisztességes megélhetés is* biztosítva legyen számukra.

Sérelmesnek tartja azt az állapotot, a mely a bíróságok nagy részénél lábra kapott, hogy ugyanegy órára több pert tűznek ki tárgyalásra s így az ügyvédek kénytelenek a napot hiába eltölteni.

Szintén ily sérelmes az az állapot, hogy egyes járásbíróknál, mikor az iktatóba be mehet valaki, ugyanakkor nem lehet az iratárba. S végül hogy egyes perdarabokat csak az *ügyvéd vagy helyettese másolhat le*. Ez igen terhes az ügyvédekre; pedig az ügyviteli szabályzat ezt nem írja elő.

Üdvözlö a jelentés az új büntető perrendtartás életbeléptetését, de erről gyakorlatilag, minthogy csak jan. 1-én lépett életbe, nem nyilatkozhatik.

Sajnálattal említi fel, hogy az ügyészi megbizotti állásokat az ügyvédek közül kevesen, hanem inkább aljegyzők és joggyakornokok töltik be. Ezekre nézve nem sokat remél, mert: a) a bíróval szemben aki közvetlen a főnöke, nem lehet független, b) elvonja őket a bírói teendőktől. Már pedig olyan bíróság nincs, a hol felesleges munkaerő lenne.

Panaszkodik, hogy a kir. ügyész csak akkor szólította fel a kamarát az ügyészi megbizotti állás iránti jelentkezésre, mikor a fölterjesztés a miniszterhez a kinevezésre nézve régen megtörtént.

Végül a statisztikai adatokat terjeszti elő.

A beadványok és fegyelmi beadványok elintéztettek.

A kamara létszáma 1900 jan. 1-én: 164 ügyvéd és 50 ügyvédjelölt.

A jelentéshez dr. *Várady* Zsigmond szólalt fel. A jelentést elfogadja és magáévá teszi. Azonban egy körülményre, mely kimaradt, hívja fel a figyelmet. Ez pedig a pénzügyi hivatalnokok eljárása, akiknél egyedül a fiscális szempont az irányadó s ebből sok igazságtalanság és méltánytalanság történik az illetékek kivetésénél és behajtásánál.

A közgyűlés elhatározta, hogy az indítványt a jövő évi jelentésbe felveszi, mire a gyűlés az elnök elttetésével véget ért.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

A muzeum az egész téli idő alatt zárva.

Márcz. 7. Kath. Kőr vál. ülése.

Márczius 8. Biboreána közgyűlése.

Márczius 11. A Szigligeti-Társaság közgyűlése.

Márcz. 11. Matiné a főgymnásiumban.

Márcz. 11. Nagyváradi Takarékpénztár közgyűlése.

* **Stefánia főhercegnő esküvője.** Az özv. trónörökösnek eljegyzése van most napirenden újra, a mely agyonhallgattatása majd megcáfoltatása dacára megtörtént, sőt az esküvő gróf *Lónyay* Elemérrel meg is fog történni, még pedig e hó 21-én, mint az már megdöntetlenül el van határozva. Holnapután, szerdán este nyolcz órakor utazik a főhercegnő Bécsből Miramarébe, a honnan az e hó 21-én

tartandó esküvőig nem fog eltávozni. A főhercegnőt kísérni fogja leánya: Erzsébet főhercegnő, gróf Cholonicszky főudvarmester, Chaudenhove, Pálffy és Széchenyi grófnők, udvari hölgyek, dr. Auchenthaler udvari orvos és 26 tagból álló személyzet. Az esküvőt egész csöndben tartják meg a miramarei palota kápolnájában; a szertartást *Mayer* Lőrincz püspök, udvari plébános végzi. Esküvő után a fiatal házaspár a Rivierára utazik. Tegnap vasárnap déli egy órakor a trónörökösnek búcsuebéd volt, a melyen tizenhatan jelentek meg. Jelen volt a négy főudvarmester is, a kiket a trónörökösnek Rudolfal való esküvője, óta meg nem hívott. Ez volt az utolsó udvari ebéd, a melyen az özvegy trónörökösnek jelen volt. A Rivieráról visszatérve a fiatal pár gróf Széchenyi rodauni villájában száll meg, a melyet Stefánia egyelőre bérbé vett, de a melyet nemsokára meg fog vásárolni. A szükséges előmunkálatokat a villa átalakítására már meg is kezdték.

* **Szent-kereszt-ut járás.** A katolikus egyház ájtatosságai között egyik legszebb az u. n. kereszt-ut, vagy másként stációjárás. Az ember lelke mélyéig ható a Kálvária folyosóján, vagy a templom boltíveinek félhomályában végig elmélkedni az Üdvözítő kinszenvedéseinek és keresztthalánának megrázó mozzanatait. A nagyobbii időszak vasárnapjain a helybeli I. sz. székesegyházban a délutáni vécsernye után tartják meg a stációjárás. Az első ilyen ájtatosságot vasárnap délután tartotta *Radnay* Farkas kanonok, székesegyházi főesperes.

* **Főigazgatói látogatás a főgymnasiumban.** Nehéz napja van néhány nap óta a gymnasium tanulóinak. *Natafalusy* Kornél főigazgató most végzi rendes évi látogatását. Mint halljuk a főigazgató minden tekintetben meg van elégedve a tapasztaltakkal.

* **Az új táblabíró esküvetétele.** Az új táblabíró, *Bige* Gyula szombaton délelőtt tette le az esküt a tábla teljes tanács ülésében s már tegnap megkezdte működését a kir. táblán.

* **Tanári vizsgálat.** *Mándoky* Sándor székesegyházi karkáplán a középiskolai hittanári vizsgálatot sikerrel letette.

* **Gyöngyössy Lajosné** Egy sokak által szeretve tisztelt özv. matróna hunyta le tegnap szemeit örökre, *Gyöngyössy* Lajosnak, a nem rég elhunyt törvényszéki bírónak özvegye. Az utóbbi években átélte egy vele legszorosabb családi rokonságban levő család kétségbeesztő tragédiáját. Az árván maradt gyermekek képezték azután minden gondját. A mult évben elhunyt szerető férje, a ki osztozott vele bánatában, gondjában, míg egy fél évre, most ő zárta le szemeit. A gyászoló család az elhunyttról a következő gyászjelentést adta ki:

Alalírottak fájdalomtól megtört szívvel tudatják, a szerető gondos nagyanya, a jó anya, testvér és rokonnak özv. *Gyöngyössy* Lajosné szül. Tirenberg Annának hosszas és súlyos szenvedés után életének 66-ik, özvegyiségének első évében a halotti szentségek ájtatos felvétele után f. hó 4-én d. e. fél 10 órakor történt elhunytát. A megboldogult hűlt tetemei folyó hó 6-án d. e. fél 10 órakor fognak a kőfaragó-utcza 832. sz. alatti házból a nagyváradi-olaszi plébánia templomban tartandó engesztelő szentmise áldozat bemutatása után a nagyváradi-olaszi közsirkertben felejtethetetlen férje mellé örök nyugalomra helyeztetni. Mely végtisztességtelre az elhunytnek rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyváradi, 1900 évi márczius hó 4-én. Az örök világosság fényeskedjék neki! özv. Ferdényi Kálmáné, szül. Gyöngyössy Matild leánya. Ferdényi Ferencz, Gyöngyössy Matild leánya. Ferdényi Ferencz, Ferdényi Ilona, Ferdényi Kálmán unokái. özv.

Glanzer Edéné szül. Tirenberg Francziska mint testvér s ennek leánya Glanzer Gizella férj. Traversz Istvánné.

* **Köszönet nyilvánítás.** A vallás és közoktatásügyi miniszter *Császka* György kalocsai érseknek középiskolai adományaiért köszönetét nyilvánította.

* **Eljegyzések.** *Jelen* Antal kolozsvá mozdonyvezető a napokban jegyezte el *Papp* Pál ny. vasuti altiszt kedves és szeretetre méltó leányát, *Jolánkát*. — *Fekete* Jenő fiata vaskereskedő az Andrányi Károly czégnél, vasárnap este tartotta eljegyzését *Schöffer* Mihály helybeli polgár kedves leányával, *Emmával*.

* **Az ötkoronások.** Márczius 15-én kezdik meg az új ezüst ötkoronások kibocsátását. Megjegyzendő, hogy az Osztrák-magyar bank csak öt és ötven forintos államjegyekért fogja az ötkoronás ezüspénzt kiszolgáltatni.

* **Egy városi tisztviselő elhunyt.** Mint részvétellel értesülünk, *Kalmár* József városi fogalmazó, az ipartgy-osztály vezetője, tegnap éjjel 33 éves korában Orosházán, hol súlyos betegsége ellen levegőváltoztatás végett rokonainál tartózkodott, elhunyt. *Kalmár* egyik legszorgalmasabb tisztviselője volt a városnak s tevékenységében utóbbi időben egyre súlyosbodó mellbetegsége gátolta csak. Tavaly tette le kitűnő sikerrel az államtudományi államvizsgát is és most az ujonnan rendszeresített II-od alkaptányi állásra pályázott. Halálát bánatos neje és négy árváján kívül nagy kiterjedésű rokonság gyászolja. Temetése ma délelőtt fog végbemenni Orosházán. Az elhunyt derék tisztviselő 5 évig volt a város szolgálatában; előbb a városi adóhivatalnál, négy év óta pedig az iparügyosztályt vezette. Béke poraira! Az idő rövidsége miatt a rendőrség tisztikara koszorút nem küldhetett elhunyt kartársra ravatalára, hanem tegnap délután a következő részvét-sürgőnyt küldték a rokonokhoz:

Kalmár József

(Uj-utcza.)

Orosháza.

Szeretett tisztviselőtársunk *Kalmár* József elhunytával szűlőt, hitvest és árvákat érte pótolhatatlan súlyos veszteség bennünket is fájdalmasan érintett, mélyen lesújtott és legbensőbb részvétellel osztozunk mély bánatuk és gyászukban.

Nagyváradi rendőrség tisztviselői.

* **Megmentett öngyilkos.** *Biharról* írja levelezőnk: *Szabó* Mihály jómódu bihari gazdának *István* nevű fia, ki a mult őszszel jött haza a katonaságtól, a mult heti vásáron eladott 3 drb. sertést Nagyváradon. Az árából azonban, — kedve kerekedvén — elvert 8 koronát. A beszédett ital ereje meglátszott rajta midőn hazajött s az apja megdorgálta fiát, a mit ő annyira a szívére vett, hogy — nem szólva semmit — kisompolygott este az istállóba és ott felakasztotta magát. A fiu dtünése mindjárt szemet szurt a családnál, kimentek keresésére az udvarra, onnét az istállóba, hol rá is akadtak az akasztott emberre, a kit rögtön levágtak, de már nem igen adott életjelt magáról. Orvosért küldtek, a ki azonnal hozzálátott az élesztéshez. Életre is jött, de egy éjjel és egy nap eszméletlen kívül volt. Ma már semmi baja sincs.

* **Vadászat tiltott fényképekre.** Berlinből jelentik, hogy ott egy idő óta polgári ruharendőrök nagy buzgalommal nyomozzák a műkereskedők kirakataiban levő fényképes póreségeket. Ezt eleinte a lex Heinze fölötti parlamenti vitákkal hozták összefüggésbe, melyek folyamán Rűren centrumpárti képviselő behatóan adta elő a berlini műkereskedésekben tett tanulmány utját, ezt egyszersmind drasztikusan illusztrálva az ott vásárolt képekkel. Most azt állítják, hogy e rendőri razzia a császár indítványára vezetendő vissza. Néhány hét előtt

ugyanis egy ünnepélyre a királyi kastélyba Windheim rendőrőrnök is meg volt hívva. Ez alkalommal a császár szóba hozta a nagyon kétes kiállítási produktumokat, melyek semmiesetre sem alkalmasak az erkölcsi törekvések támogatására. A császár megparancsolta a rendőrőrnöknek a műkereskedések szemmel tartását. Csüörtökön a potsdami-Bülów- és Kurfürsten-utcában ismét több mű- és rajzanyag-kereskedést látogatott meg a rendőrség. Nálunk mikor indul meg hasonló mozgalom?

* **Halálozás.** Részvétel vették a következő gyászjelentést: Özv. Leukutza Mihályné szül. Moldován Mária és Özv. Máthé Jánosné szül. Moldován Erzsébet, mint gyermekek; gyermekeik és unokáik nevében is fájdalomtelt szívvel tudatják a legjobb anyja, nagyanya és dédanya **Özv. Moldován Józsefné** szül. Bélteki Erzsébetnek folyó évi március hó 4-én este 1/4 9 órakor a halotti szentségek ájtatos felvétele után élete 88-ik évében rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát. Az elhunyt drága halott földi maradványai a folyó évi március hó 6-án délután 3 órakor fognak a gör. kath. szertartása szerint Nagy-magyar-utca 356. sz. alatti lakásáról örök nyugalomra helyeztetni az újvárosi köztemetőbe. Mely végelszámosságra az elhunyt rokonai és ismerősei meghívottak. Nagyvárad, 1900. március 5. Legyen áldott emléke!

* **Megölte az anyja szeretőjét.** Temes megyében levő Moszier község lakosa özv. Berbu Lázárné, daczára annak, hogy már régen túl van a negyven éven, még mindig elég fiatalnak érezte magát a szerelemre. Minthogy pedig felnőtt gyermekei miatt nem akart másodszor is férjhez menni, szeretőt tartott. Gyermekeivel többször volt e miatt heves összekocczanása, de a szerelme asszony hajthatatlan maradt. Február hó 28-án éjjel bálban volt a fiatal Barbu Lázár, ezt az alkalmat felhasználta az édes anyja és magához hívta szeretőjét, Draguna Pált. A fiatal Barbut a bálban figyelmeztették a dologra. Ezt a szégyent nem tudta elviselni a fiatal Barbu; hazament tehát, s a hátsó szobából észrevétlenül kihozta kétesövű vadászfegyverét és óvatosan benyitott anyja szobájába, hol csakugyan ott találta Dragunát. A fiu ekkor felkapta fegyverét s a következő pillanatban Draguna holtan bukott le a földre. A második lövést a fiu az anyjának szánta, de az asszonynak sikertült kimenekülni a szobából. Az esetről az előjáróság táviratilag értesítette a verseczi járásbírószágot.

* **Szomorú viszontlátás.** Babinyák József lövinczkei lakos, Amerikából, a hová kivándorolt, a napokban indult visszafelé Magyarországra a falujába. E hó 1-én a rutkai állomáson, a mint a Kassa-oderbergi vonatra várt, két idegen emberrel ismerkedett meg, a kik vele egy kupéba szálltak. Utközben Babinyák elbeszélte az idegeneknek amerikai élményeit s a többek között azt is, hogy mennyit keresett Amerikába és mennyi pénzt visz haza, ekkor Kassára érkeztek, a két idegen kijelentette, hogy elkísérik Babinyákot egy darabig, mert nekik is arra van dolguk. A három ember megindult tehát gyalog Lőrinczke felé. Utközben egy erdőn haladtak át. Ott a két idegen Babinyákot megfogta, földre teperte, összevissza szarkálta s minden pénzétől megrabolta. Később Babinyák magához tért és levánszorgott a hegyről. Utközben tanálkozott néhány kocsiával, ezek felvették a súlyosan sérült embert és haza szállították Lőrinczke családjához. A csendőrség megindította a nyomozást a rablók kinyomozására.

Délafrikai háború.

Colesberg, márcz. 4. (Reuter.) Egy angol csapat két ágyúval hírszerzésre indult az Oranje folyó kocsihidja felé és a hidat ép karban találta. A tulsó parton 50 burt láttak, a kik rögtön visszavonultak, a mint az angolok egy gránátot röpítettek feléjük. Az angol tábornok tegnap

átették Bameribe, Colesbergtól északra hét mérföldnyire.

London, márcz. 5. A Reuter-ügynökségnek egy újabb távirata azt jelenti Dordrechtből tegnapi kelettel, hogy az angolok elfoglalták a burok hadállásait. A burok vissza akarták foglalni pozícióikat, de végül nagy veszteséggel visszavertek. Az angoloknak hat halottjuk és tizenöt sebesültjük volt.

London, márcz. 5. Viktória királynő elhalasztotta külföldi utazását.

London, márcz. 5. A Reuter-ügynökség jelenti Bloemfonteinből 3-iki kelettel: A szövetségesek elhatározták, hogy Rénsburg környékét kiüritik. A visszavonulást lovas burgherek fedezete alatt szerencsésen végre is hajtották. Itt hivatalosan köztudomásra hozták, hogy Cronjének 2—300 főnyi hadereje mult hó 27-én élelem és lővőszer hiány miatt megadta magát. Krüger elnök lelkes felhívást intézett a napokban a burgherekhez, a kik visszavonulnak Biggarsberg felé. Az elnök holnap visszautazik Pretóriába.

Az Egyesült Államok közbelépése.

New-York, márcz. 4. A New-York Herald washingtoni tudósítója jelenti: A hadviselő feleket értesítették, hogy Mac Kinley elnök, a mikor csak kívánják, kész közbelépni. A külügyi hivatal azonban nem hiszi, hogy Anglia a közbenjárást kívánja, még ha Transzvalakarná is.

Az ütközet előtt.

London, márcz. 5. Fokvárosból távirják, hogy néhány nap mulva meg fog történni az ütközet még pedig nem Vinburgnál, vagy mint először hírelt Bloemfontinnél, hanem *Orfontein*-nél. *Joubert* tábornok elég szervezettnek érzi magát hogy még Bloemfontein előtt megmérkőzzék. Némelyek véleménye szerint azonban nem arról a döntő ütközetről van szó, melyre a hadviselő felek annyira készülnek, hanem olyan előcsatározásokról, melyekkel a burok Roberts hadseregét gyöngítik a döntő ütközet előtt.

EGYESÜLETEK.

Az ácsok és kőművesek vasárnap tartották meg egyleti alakuló gyűlésüket d. u. 3 órakor a tűzoltó laktanya nagytermében, melyre igen szép számmal jelentek meg, ami eléggé mutatja a nagyváradi ácsok és kőművesek érdeklődését az egyletük iránt. A gyűlésen a rendőrhatalóságot *Réz Bertalan* h. rendőrbiztos képviselte. *Szolnok* Jenő egyleti titkár terjesztette elő az alapszabálytervezetet, melyet minden módosítás nélkül egyhangulag fogadtak el. Ezután egy 5 tagú bizottságot választottak meg, amelynek feladata lesz felkérni *Rimler* Károly főkapitányt az elnökség elfogadására. A gyűlés a legnagyobb rendben folyt le.

Igazságszolgáltatás.

Hamisan esküdött kétszáz forintért. Öreg töpörödött kis zsidó ember tilt a nagyváradi törvényszék előtt sulycs váddal vádolva: hamis esküvel. Panaszosa a veje volt, aki azért jelentette fel az öreget, mert az egy polgári perben megesküdtött — hamisan.

Mitternacht Ábrahám nagyváradi lakos a mikor férjhez adta egyik leányát *Berkovits* Adolffhoz, a leányával *kétszáz forint* értékű hozományt adott.

A leány azonban rövid ideig élt csak férjhez menetele után, alig néhány hónap mulva elhalt.

Az öreg ekkor a vejét felkérte, hogy adja vissza a leánya által a házhoz vitt ingóságokat s mikor ezt a vő megtagadta: az öreg Mitternacht pert indított veje ellen.

A per folyt s a vége az lett, hogy Mitternacht részére eskü lett megítélve arra a körülményre, hogy a vejénél maradt ingóságok megértek 200 forintot. És az öreg ezt az esküt le is tette, a minek következtében Berkovits Adolffnak a kétszáz forintot meg kellett fizetni.

Berkovits azonban nem nyugodott meg az ítéletben és utána járt a dolognak s talált is három embert, a kik előtt az öreg már régebben kijelentette, hogy a veje a leánya összes ingóságait visszaadta. Így aztán apósa ellen bűnpert indított.

Tegnap volt a végtárgyalás.

Az öreg arra hivatkozott, hogy ő igen öreg s így emlékező tehetsége gyöngye, azonban a vádat tagadta.

A három tanu azonban ellene vallott s így a törvényszék a bűnösséget beigazoltának találta ugyan, de tekintettel agg korára s bűntetlen előéletére, csak a gondatlanságból elkövetett hamis eskü büntetésében mondta ki bűnösnek s csak pénzbüntetésre, *kétszáz koronára* ítélte a vádlottat.

A panaszos felebbezet, míg a többiek megnyugodtak az ítéletben.

A gondatlanság büntetése. Durgyó

Lőrinczné körös-tarjáni asszony gondatlanságból okozott emberölés vétsége miatt állott tegnap a törvényszék előtt. Az ő bűne is az, ami soké, nem vigyázott kellően gyermekére, a ki e miatt elpusztult. A sablonról azonban mégis különbözött ez az eset, mert míg ez a szomorú eset rendszerint egész kis 2—3 éves gyermekekkel szokott megtörténni, addig a Durgyóné leánya, ki tüzhallal mult ki, már elmult huszonkét éves.

Durgyónénak volt egy hülye leánya, a ki magával is teljesen tehetetlen volt, noha már huszonkét éves elmult. A mult év tavaszán az asszony eltávozott hazulról s a leányt bezárta a házba, aki anyja távollétében arra használta fel, hogy krumplit sütött magának.

Ez a cselekménye okozta halálát. A leány ruhája meggyuladt s mivel a tüzet eloltani nem tudta, úgy összeégett, hogy mire anyja hazaérkezett már megvolt halva.

A törvényszék a vádlott gondatlanságát megállapította ugyan, azonban figyelemmel az enyhítő körülményekre csak *három napi* elzárásra ítélte.

REGÉNY-CSARNOK.

Házasság procuratio utján.

— Vig beszély. —

Irta:

11.

Lanka Gusztáv.

VI.

Néhány napra a történetek után háztűz nézni Eleonora is megjelent.

Bödrynek könybe lábadtak szemei, amint megpillantotta.

Azt nem hitte, hogy a Miliói Vénussal fogják megajándékozni, de Latonát még se várt. — Minden erejét összeszedte, hogy menyasszonya valami ellenszenvet, vagy hidegséget észre ne vegyen.

Még Prosper is fintorgatta orrát.

Mikor mint a leendő legszeretőbb anyák egyikét mutatta be, az elkényeztetett kölyök kiszökött a szobából.

— Igazán kedves gyermek, nagyon fogom szeretni.

Prosper mintha tudta volna, hogy róla van szó künn bögni kezdett.

Bödry csengetett.
Rébók megjelent.
— Mi baj érte aranyos madaramat.
Rébók elpirulva, ezt sugta gazdája fülébe:
— Leendő mamáját nagyon rutnak találja és fél tőle.
Bödry öngyilkosságról kezdett gondolkodni.
Sajgó szívvél hurcolta meg jövődöbelijét összes gazdaságában.
— Mindennel megvagyok elégedve; leendő férjem szeretetreméltó, gyermekünk kedves, mi boldogok leszünk.
— Adja az Isten! válaszolt a gazda, az elitéltnek resignatiójával.
— Mily öröm lesz a családban, ha majd a kedves Prosper se lesz egyedül.
Bödry Eleonorára tekintett és hideg borzongatás futotta végig.
Eleonora nemcsak a kezét hanem a száját is oda nyújtotta mikor elváltak.
A vőlegény a hideg után, némi meleget kezdett érezni és jobban érezte magát a változásban.

A látogatást csakhamar visszaadta.
Eleonora annyira szemérmes volt, hogy miután pongyolájában az ajtón hirtelen nem menekülhetett, az ablakon ugrott ki.

Jó óra hosszánig, míg a kedves felöltözött' és megjelent, madaraiban és macskáiban kellett gyönyörködni.

Jól esett a vőlegénynek, hogy a menyasszonynál minden ragyogott a tisztaságtól.

Mosoly vanult el a Bödry ajkain, amint Eleonora, mint a nap vékony sugara, arany-színben megjelent.

Fürtei, szemei, arczbőre, ruhája, mindene arany sárga volt.

A vendég nem volt fukar a dicséretben, de azért a háziasszony száraz maradt. — Ettől félt pedig a leendő férj legjobban. — Minden reménye egy fájlalóbb és így behatóbb kosztban összpontosult.

— Foglalj helyet Pistikám.

E bizalmasság ugy esett az elnöknek, mint a katonalónak a szecska.

Bizonyos megilletődéssel ereszkedett a pamlagra.

— Miután hajlamainkkal és érzelmeinkkel tisztában vagyunk, azt hiszem legésszerűbb, ha mielőbb megesküszünk. Igaz-é, hogy mentől korábban kezdjük, annál tovább fog tartani boldogságunk?

— Az igaz!

— A világ is megköveteli, hogy a jegyesek — előbb egyesüljenek, különben hosszávége nincs a gyanúsító találgatásoknak.

— Szinte igaz!

— Mit gondolsz jó lélek, mikor esküdünk meg.

— A legközelebbi vasárnap.

Az Eleonora arcát az ártatlanság pirje futotta be.

E iréfával tartoztak a nagyérdemű közönségnek.

Még egy ideig érelegetek, a menyasszony zongorázott és énekelt, a vőlegény pedig azzal a megnyugvással hallgatta, hogy mégis okosabb lesz Eleonorával élnie, mint lett volna a nélkül meghalnia.

Mikor szállására ért Prospert kezdte vizsgálni.

— Papa! De mikor olyan csunya.

Tanuld meg azt fiacskám, hogy a leányok ha asszonyokká lesznek rendesen megszépülnek.

Rébók is megtette észrevételeit.

— Miért nem választotta nagyságos ur Hámossy — nem . . . Álmosy . . . nem nem . . . Vámosy nagyságos asszonyt?

— Barom! Csak nem vehettem el a más feleségét,

Rébók szégyenkedve távozott.

Bödry megadta magát sorsának és minden nap nézegette a kalendáriumot.

Még hivatalos foglalkozása se esett oly jól, mint különben.

A sors és önvád furiája gyötörték.

A melyik napon menyasszonyát meglátta, mindig partvisról álmódott.

Végre az egyrésztől várt, másrésztől rettegett nap megérkezett.

Az előtte való éjszakát Bödry álmatlanul, dohányozva töltötte.

Mikor az esküvőre ment, arca halvány, szemei vörösek voltak.

Eleonora kísértetiesen nézett ki a pudentől.

Bödry mikor az igen-t kimondta, életében először hazudott.

A menyasszonyt Vámosy kísérte az oltárhoz, s talán még akkor is revolver volt a zsebében.

Az esküvő után Bödryt sohase látta többé senki nevetni.

Boldogok lettek-e?! Talán?!

Ha az elnöktől ilyesmiről kérdezősködték, nyugodtan csak annyit válaszolt:

— Ugy vagyok nőmmel mint a bureaummal . . . nem örömet látogatom, de megszoktam.

Annyiban nagy nyugalomban élhettek, hogy nem kellett egymást félteniök.

(Vége.)

TAVIRATOK.

A fiumei küldöttség a miniszterelnöknél.

Budapest, márcz. 5. (Saját tud. táv.)

A fiumei autonomista-párt vasárnapi gyűlésén *Maylender* volt podesta javaslatára egy küldöttséget választottak, mely *Szell* Kálmán miniszterelnöknek megköszönje azt a lelkes beszédet, melyet a fiumei kérdést illetőleg mondott. A küldöttség ma járt a miniszterelnöknél s gróf *Balthyányi* Tivadar, Fiume képviselője tolmácsolta a küldöttség érzelmeit a miniszterelnök előtt.

Szell Kálmán miniszterelnök kijelentette, hogy ő nem paktál és garanciát kér arra nézve, hogy jövőben a törvények respektálatlan fognak.

Az Egyesült-Államok politikája.

Washington, márcz. 5. Mac Kinley

elnök tegnap a diszlakomán beszédet mondott, amelyben egyebek között így nyilatkozott: »Nemsokára törvényre lesz biztosítva az aranyvaluta fönntartása, Kelet-Ázsiában nyílt ajtónk van és egyik hatalmassággal sem állunk szövetséges viszonyban, sem konfliktus vagy antagonizmus nincs köztünk és valamely hatalmasság között, hanem igen is szíves és barátságos viszonyban állunk valamennyivel. Semmiféle kiabálás nem bonthatja föl Spanyolországgal kötött szerződésünket és nem menthet föl a benne foglalt kötelezettségek alól

SZERKESZTOI POSTA.

Ismeretlenek. (Helyben.) Bizony nagy baj lesz ebből a czimkórságból. Nem azért ugyan, mintha ebből valami társadalmi, közgazdasági veszedelem származnék, hanem mert addig-addig meggyünk fölfelé, a czim lépcsőzeten, hogy egyszerre már nem is tudunk hova lépni. A tekintetes már elpusztult, így jár még a nagyságos, meg a méltóságos is. Ez az ugynevezett *nagyságos demokraczia*, mivel éppen azok dűskálnak a czimekben legjobban, a kik tele tudóval ordítják világgá a demokraczia jelszavait. Napi lapoktól levett tárczákat mi nem szoktunk másodjára közölni, tehát ezt se, de mindenben egyet értünk annak állításaival. Üdvözlét.

KÖZGAZDASÁG.

Azok a híres bihari szőlők. Amint levelezök írja Biharról, a bihari híres szőlő hegyek, melyek kukoriczával voltak beültetve, ismét virulni fognak, még pedig szőlőtől.

Hegyeink a filloxera által, hogy tönkre mentek évekig csak sopánkodtak, kezeiket tördelték az emberek itt nálunk. Egyszer csak néhány szorgalmas gazda 4—5 éve elkezdte az újra telepítését a szőlőknek. Ezt folytatták aztán többen, látva emezek sikerét. Hát mikor azt is tapasztalták, hogy a kezdeményezőkről már szüretelnek is, — no megjött a munka kedvök. Ma hangya szorgalommal látnak a szőlőtelepítéshez. Szegény, gazdag a községben, mind ülteti hegyi birtokát. Már megalakult a hegyi választmány is. Elnöke *Rigó* Ferencz, másodelnöke dr. *Péchy* Károly szőlőbirtokosok. A diószegi vinczellér iskola egyik tanára a múlt hó derekán egyleti előadást tartott itt a népnek, a kik nagy élvezettel hallgatták a szakoktatást. Ha így haladnak a bihariak, pár év alatt be lesz az egész hegy ültetve.

A földzsora ellen. A vidéken sokféle használják a szegényebb parasztagdák ellen az uzsorának azt a veszedelmes módját is, hogy a megszorult paraszt, pl 200 korona kölcsön fejében egy hold földet enged át ingyen használatra kamatképen mindaddig, amíg a pénzt vissza nem fizeti. A dolog vége az, hogy az a hold föld utóvégre is a hitelező kezére vándorol. — Most a kir. kuriának ujonan megjelent IX. számú döntvénye ez ellen is tartalmaz orvosságot. A döntvény kimondja, hogy az olyan kötelezvényt, amelyben az adós kamat fejében ingatlana haszonélvezetét engedi át a hitelezőnek, telekkönyvileg bekebelezni egyáltalán nem lehet. Ebben a döntvényben még ennél is több van kimondva. Az tudniillik, hogy az ilyen kölcsönügyleteket (amelyek 1848. előtt nagyon divatosak voltak) az 1852. évi ősi-égi nyílt parancs egyáltalán eltiltotta, azok tehát a bíró előtt semmisek s azokból semmi jog sem származik.

Az az adós tehát, akit ilyen uzsorába keverték, ha már uzsoravádat nem akar emelni, a földjét egyszerűen visszaveheti s ha a hitelező perbe fogja, nem tartozik mással, mint épen csak a tőkével. A bíró még azokat a hasznokat is visszafogja neki itélni, amelyeket a hitelező tőle földhaszonélvezetben elvitt. Sőt ezeket a hasznokat külön is visszazaperelheti, mivel érvénytelen levén az ügylet, az utána fizetett földhaszonbeli kamatok is visszatérítendőek. Szóval csak a tőkét kell visszafizetni. — Mindezt jó tudni a községi jegyzőknek, mindenféle papoknak, tanítóknak, földbirtokosoknak stb., akik hivataluk vagy állásuknál fogva a gyámoltalan köznépet védelmezni tartoznak.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, márczius 5.

Buza októberre	— — — — —	7.74
Buza áprilisra	— — — — —	7.47
Uj tengeri	— — — — —	5.13
Rozs okt.	— — — — —	6.30
Zab okt.	— — — — —	4.96
Káposzta, repcze, aug.	— — — — —	—

Értéktőzsde.

Budapest, márczius 5.

Az irányzat csendes.		
Osztrák hitel	— — — — —	375.40
Magyar hitel	— — — — —	372.25
Allamvasut	— — — — —	328.25
Rimamuránvi	— — — — —	318.75
Magyar jelzálog	— — — — —	231.30
Salgótarjáni	— — — — —	—
Wagon-kölcsön	— — — — —	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. márczius 5-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	98.50
Magyar koronajárdék	— — — — —	93.50
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 ¹⁰⁰ %	— — — — —	100.75
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 ¹⁰⁰ %	— — — — —	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	99.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	93.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	— — — — —	98.75
Horváth-szlavón földtehermentési kötvény	— — — — —	94.—
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	— — — — —	163.—

Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	141.50
Osztrák járadék papírban	98.75
Osztrák járadék ezüstben	98.75
Osztrák járadék aranyban	98.75
Osztrák korona járadék	99.-
Osztrák államsorsjegyek	137.-
Osztrák magyar bankrészvény	17.70
Magyar hitelbankrészvény	747.-
Osztrák hitelintézet részvény	751.60
Párisi vista	96.25
20 frankos arany (Napoleond'or)	19.25
Németbirodalmi márka	118.30
London vista	242.55
20 márkás arany	23.65

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.**A híres****Haldek-féle****Elite-magvak**

u. m. 95% csiraképeségű

Oberndorfi répamag

99 1/2% tisztaságú

Luczerna-mag stb.

jutányos áron kaphatók.

Haldek mag-nagykereskedésében József főherceg Ő cs. és kir. Fensége udvari szállítójánál Budapesten, Károly-körút 9 s a vidéken **minden jobb**

üzletben, mely magot tart.

A cég nagyváradai képviselői **Kappel J.** és **Fischer** urak Sonnenwirt-ház. Telefon 124 sz.

Hirdetmény.

A nagyváradai l. sz. püspökségi uradalom tulajdonát képező s a Nagyvárad-Belényes-Vaskóhi vasút magyar-gyepesi állomás rakodóján 1901. január 1-től 1903. december 31-ig raktározandott tűzifa készletből az uradalmi erdőhivatal által eladásra kijelölt mennyiség vételére és a raktározott tűzifakészletből uradalom rendeleteire, szükségletének Nagyváradon házhöz való szállítási vállalatra: zárt ajánlati eljárás hirdettetik.

Felhívatnak vállalkozók, hogy 4000 korona bánatpénzzel ellátott zárt ajánlatokat 1900. évi április hó 2-án délután 11 óráig Nagyváradon, Fő-utca 18. szám alatt levő uradalmi erdőhivatalnál nyújtsák be. A részletes szerződési feltételek ugyanott megtekinthetők, valamint az üzletre vonatkozó felvilágosítás is megszerezhető.

Ajánlattevő köteles ajánlatának benyújtása alkalmával a részletes feltétele-

ket aláírni és ajánlatának elfogadása esetén értesítéstől vett 8 nap alatt bánatpénzének elvesztése feltétele mellett, a szerződést aláírni.

Uradalom fentartja magának a jogát, hogy az ajánlatok bármelyikét szabadon választhassa.

Nagyvárad, 1900.

Urad. erdőhivatal.

2586/1900. tkv. sz.

Árverési feltételek.

Fodor József és a Biharmegyei Takarékpénztár végrehajthatóknak Lovas Miklós és neje Csomós Mária elleni végrehajtási ügyében.

1. Az ugyanezen szám alatt kibocsátott árverési hirdetményben árverés alá bocsátott ingatlan az 1900. évi április hó 4-ik napján megtartandó árverésen a hirdetményben megállapított kikiáltási áron alól nem fog eladatni.

2. Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan eredeti kikiáltási, illetve becsárának: 486 koronának 10 %-át készpénzben vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. november 1-én 3333 sz. a. kelt I. M. rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

3. Vevő köteles a vételért az árverési hirdetményben megállapított részletekben és határidőben minden egyes vételári részlet után

az árverés napjától számítandó 5 % kamatokkal együtt az 1881. évi december hó 6-án 39.425. l. M. sz. alatt kelt rendeletben előírt módon a nagyváradai mi. kir. adóhivatal, mint bírói letétpénztárnál befizetni és pedig az utolsó részlet befizetésekor az árverésnek bíróságilag megállapítandó költségeit is.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni.

4. Vevő köteles az ingatlant terhelő s az árverés napját követőleg esedékes adókat és átruházási illetéket viselni, ugyszintén a megvett ingatlant terhelő szőlődízsma, urbéri és más hasontermészetű költségek és a visszabályozási tartozásnak az árverés napja után esedékes részleteit is és pedig mindezeket a vételárban való betudás nélkül.

5. A vevőnek a vételi bizonyítvány az árverés jogerőre emelkedése után fog kiadatni.

6. A megvett ingatlant a vevő a vételi bizonyítvány kiadása után (5. pont) azonnal birtokba veheti, annak hasznai és terhei azonban már az árverés napjától kezdve őt illetik.

7. A tulajdonjognak vevő javára bekezelezése csak a vételár és kamatainak teljes befizetése után fog hivatalból elrendeltetni.

8. Amennyiben vevő az árverési feltételek bármelyikének a kitűzött időben eleget nem tenne, az általa megvett ingatlanra az érdekelt felek bármelyikének kérelme következtében az 1881. LX. t.-cz. 185. §-a szerint vevő veszélyére és költségére bánatpénzének elvesztése mellett újabb árverés fog elrendeltetni.

Kelt Nagyváradon a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnál 1900. évi február hó 15-ik napján.

Kiss András,
kir. törvényszéki bíró.

Már ma este 8 órakor kezdés.
VISSZAVONHATATLANUL
UTOLSÓ HUZÁS
A BUDAPESTI POLIKLINIKAI EGYESÜLET KÖRHÁZA
JAVÁRA RENDEZETT

NAGY-JÖTEKONYSÁGI SORSJÁTEKÁNAK

100,000 KORONA.

EZENKIVÜL 5000, 1000 stb. KORONA
ÉRTÉKŰ NYEREMÉNYEK, MELYEK
20%
LEVONÁSÁVAL KÉSZPÉNZBEN KIFIZETETNEK.

Egy sorsjegy ára csak 1 KORONA.

NEM HULL A HAJ NINCS TÖBBÉ KOPASZ EMBER

Szenzációt kelt a gyógyfű-kivonat, melyet évek hosszú során át tanulmányoztam, hogy mikép lehessen meggátolni a megkopaszodást.

EXICÁTOR

1 üveg ára 2. kor. 40 fillér.

Kapható gyógyszerárakban és mindennemű illat- és piperecikk-kereskedésben.

Főraktár: Török József gyógyszerára, Király-utca 12. sz.

Erdélyi főraktár és vezérképviselőség: Göth Gyula, illat- és piperecikk nagykereskedőnél, Gyulafehérvár, Fő-tér.

Vidéki megrendeléseket utánvétellel azonnal eszközöl:

Egyedüli készítő és széjelküldési raktára

DOBÉ NÁNDOR

Nyomatott a Szent-László nyomdán Nagyváradon.

Felfedeztem és százszoros pénzzel fizetek, ha kétszeri használat után rögtön meg nem szűnik a hajhullás, korpaképződés és mindennemű fejbőr betegség.

uri, női és színházi fodrász
Budapest, Nefelejts-utca 27.